

3 Växtodling

Reglerna i detta kapitel gäller för produkter som odlas på friland, t ex spannmål, trindsäd, potatis, grönsaker, frukt och bär.

Målet med reglerna är att minska klimatpåverkan i växtodlingen. En av de viktigaste klimatåtgärderna inom växtodlingen är att minska mängden lättillgängligt kväve som blir kvar i marken efter skörd. Åtgärder för att minska mängden överskottskväve varierar stort mellan gårdar varför få konkreta krav ställs i regelverket som styr i denna riktning. Istället finns krav på att producenten har ett planerat förbättringsarbete som är anpassat till den aktuella gården för att minska överskottskvävet i mark efter skörd. I kommande regelutgåvor och i takt med kunskapsutvecklingen inom detta område, kan krav införas på lägre tillförsel av kväve eller andra åtgärder.

3.1 Baskrav

3.1.1 Övriga regler som ska uppfyllas

Förutom reglerna i detta kapitel ska du även uppfylla reglerna i kapitel 1, Allmänna regler, kapitel 2, Gården

3.2 Kväveflöden

3.2.1 Kvävebalans på gården

Du ska årligen göra en kvävebalans på gårdsnivå. Utifrån kvävebalansen ska du ta fram nyckeltal för hela gårdens kväveutnyttjande och visa upp ett planerat förbättringsarbete för att effektivisera kväveanvändningen på gården. **(K)**

Verifieringskrav

- Kvävebalans genomförd enligt t ex STANK in MIND, Greppa Näringen (www.greppa.nu), dokumenterad, daterad
- Nyckeltalen ska redovisas som överskott av kg N per hektar (tillfört – bortfört) samt som procentuell utnyttjandegrad (tillfört /bortfört *100)
- Du skall visa att du identifierat åtgärder för att minska eventuellt överskottskväve och att det finns en daterad plan för att genomföra dessa på gården.

3.2.2 Nytt kväve i gårdens växtodling

Du ska årligen ta fram nyckeltal för gårdens växtodling som visar på tillförsel av nytt kväve (N) per ton skördad produkt. Med nytt kväve avses kväve från mineralgödsel, och/eller kväve fixerat av N-fixerande grödor. **(K)**

Verifieringskrav

- Årligt nyckeltal för gårdens växtodling uttryckt i kg nytt kväve per ton ts skördade produkter, dokumenterat och daterat.

Kommentar

Nyckeltalet ”nytt kväve” innebär att man jämför allt kväve som man tillför gårdens växtodling ”utifrån” med kvävet i de växtodlingsprodukter som lämnar gården. Kväve som tillförs kan till exempel vara inköpta mineralgödselmedel eller uppskattad kvävefixering enligt Jordbruksverkets mall. Inköpt foder räknas inte som ”nytt kväve” i växtodlingen eftersom näringen tillförs marken genom den stallgödsel som genereras från djuren, och det bedöms som viktigt ur ett klimatperspektiv att denna stallgödsel utnyttjas lokalt och på bästa sätt.

Vid uppskattning av klöverhalten ska den bedömda klöverandelen och därmed kvävefixeringen uppskattas så korrekt som möjligt.

3.2.3 Gödslingsplan

Du ska årligen göra en skiftesvis gödslingsplan utifrån förväntade skördar som ligger inom ramen för det som skördats på gården under en femårsperiod. Hänsyn ska tas till stallgödselns totala näringsinnehåll, förfruktseffekter och grüngödsling/vallar i växtföljden. **(K)**

Verifieringskrav

Gödslingsplan, t ex enligt Greppa Näringen, www.greppa.nu, eller STANK in MIND.

3.3 Användning av stallgödsel

3.3.1 Tidpunkt för spridning av stallgödsel

Du får inte höstsprida urin eller flytgödsel till höstsådd spannmål.

Verifieringskrav

- Växtodlingsjournal eller motsvarande som visar tidpunkt för gödselspridningen

3.3.2 Myllning av stallgödsel

Du ska mylla stallgödsel inom fyra timmar vid spridning på öppen mark. Undantag medges för djupströgödsel.

Verifieringskrav

- Växtodlingsjournal eller motsvarande som visar spridningsteknik, tidpunkt och metod för myllning.

3.3.3 Analys av stallgödsel

Du ska låta analysera stallgödsel med avseende på lättillgängligt kväve och totalkväve. Analyser görs varje år under tre år. Om analyserna visar stabila värden ska förnyade analyser endast göras vid förändringar i foderstat, hanteringssystem eller annan väsentlig förändring i produktionen. Om analyserna inte visar stabila värden ska analyser tas varje år till dess att stabila värden uppnås under tre år i följd. Se stödmaterial för definition av stabila värden.

Undantag från denna regel medges för fastgödsel och djupströbädd. Inget undantag medges för fjäderfågödsel. **(K)**

Verifieringskrav

- Gödselanalyser som är daterade. Analyserna tas i samband med spridning då omrörning sker.

3.4 Användning av specialgödselmedel

3.4.1 Torkad stallgödsel

Du får endast använda torkad stallgödsel som gödselmedel om torkningen görs med 100 procent förnybara energikällor, exempelvis miljömärkt el eller motsvarande. **(K)**

Verifieringskrav

- Intyg från leverantören av torkad stallgödsel som visar att gödseln torkats med förnybara bränslen.

3.5 Inköp av mineralgödsel

3.5.1 Mineralgödsel

Inköpt mineralgödsel som du använder får inte ha orsakat mer utsläpp än 3,6 kg CO₂-ekvivalenter per kg N, vilket ska visas i en öppet redovisad beräkning som tillhandahålls av leverantören. **(K)**

Verifieringskrav

- Intyg från leverantören att inköpt mineralgödsel inte har orsakat mer utsläpp i produktionsfasen än 3,6 kg CO₂-ekvivalenter per kg N.
- Hänvisning till beräkning från leverantören som visar hur siffrorna tagits fram.

3.6 Foderproduktion

3.6.1 Baljväxter i vallen

I vallar ska baljväxter ingå med minst 10 viktsprocent av fröblandningen i insådd. Undantag kan medges för vallar på mulljord. **(K)**

Verifieringskrav

- Dokumentation i form av leveranssedel eller motsvarande av vallfröblandningar som visar andelen baljväxter i fröblandningen alt. okulär besiktning i fält under odlingssäsong om vallen innehåller hög andel baljväxter.
- Vid egen vallfröblandning ska ”recept” visas för blandningsmängder.

3.6.2 Gödsling av blandvall

Vid gödsling av blandvallar ska du följa Jordbruksverkets riktlinjer för reducerad gödsling av blandvallar i relation till klöverandel, inkluderat stallgödsel. **(K)**

Verifieringskrav

- Notering i växtodlingsplan eller liknande vilken klöverandel som skiftet hade vid gödslingstillfället
- Gödslingsplan som visar reducerad gödsling av blandvallar enligt Jordbruksverkets riktlinjer för gödsling.

Rekommendation

Vid vallbrott och nedplöjning av grüngödsling frigörs stora mängder lättillgängligt kväve som kan leda till stora utsläpp av klimatgaser. Det finns dock inga krav på tidpunkt eller metod för brytning av vall/grüngödsling eftersom val av effektiva åtgärder varierar inom landet och mellan gårdar.

Du ska kunna visa att hänsyn tagits till att stora mängder näring frigörs i marken vid vallbrott, särskilt vid tidpunkter då grödan inte kan ta upp näringen.

3.7 Växtföljd

3.7.1 Avbrottsgröda på spannmålgården

Om du har en spannmålsdominerad växtföljd ska avbrottsgrödor, som till exempel vall, oljeväxter eller baljväxter, ingå i växtföljden. I en sjuårig växtföljd ska minst två år utgöras av avbrottsgrödor. I en sexårig växtföljd eller kortare ska minst ett år utgöras av avbrottsgröda.

Verifieringskrav

Växtodlingsplan som visar växtföljden. Denna ska sparas i sju år för att senare kunna visas upp.

3.8 Mulljordar

Vid odling på mulljordar sker utsläpp av koldioxid och lustgas. Reglerna är avsedda att förhindra nyetablering av odling på mulljord. Eftersom den vetenskapliga grunden för åtgärder där utsläppen från befintliga mulljordar minskar är osäker presenteras idag inga regler utöver följande. Begreppet mulljord beskrivs i avsnittet Definitioner.

3.8.1 Ingen etablering av nyodling på mulljordsmark

Du får inte dika ut torvmarker för att etablera nyodling på mulljord.

Verifieringskrav

Växtodlingsplan och karta ska kunna visas upp som styrker att klimatcertifierad gröda inte odlas på mark som dikats ut efter 1 feb 2012.